

การประเมินผลโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

Evaluation of the project to Project to (U2T for BCG and Regional Development) case study: Soi Lakhon Subdistrict, Lat Yao District, Nakhonsawan Province

จาทูรงค์ สุทหาวัน¹

Jaturong Suthawan

Received: September 04, 2024

Revised: September 04, 2024

Accepted: September 04, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผล และสร้างข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ โดยงานศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การประเมินนโยบายโดยใช้ตัวแบบ CIPP Model และมีวิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในแบบเฉพาะเจาะจง ผลการศึกษา พบว่า 1) การดำเนินงานโดยรวมถือว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หลักของโครงการ โดยสามารถเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการด้าน BCG ในพื้นที่ได้มากขึ้น และสามารถส่งเสริมการจ้างงาน การพัฒนากำลังคน รวมถึงยกระดับการฐานข้อมูลสำคัญในพื้นที่ โดยที่ปัจจัยแห่งความสำเร็จเกิดจากความร่วมมือในการแก้ปัญหาในระดับปัจเจกบุคคลที่มีความยืดหยุ่น มากกว่าการทำตามกระบวนการอันเคร่งครัดของภาครัฐ ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุง

---

¹ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี; Kanchanaburi Rajabhat University

Corresponding Author, email; jaturong.23032529@gmail.com Tel; 082-529-5514

ในหลายประเด็น เช่น ปัญหาด้านการจัดวางทรัพยากรบุคคลให้เหมาะกับงาน กรอบระยะเวลาการดำเนินงานอันสั้น งบประมาณที่ล่าช้า ตลอดจนระบบเทคโนโลยีการจัดการข้อมูลของภาครัฐที่ต้องมีการปรับปรุงการใช้งาน และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัย การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินการในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน รวมถึงโครงการดังกล่าวยังถือว่าเป็นโครงการที่เป็นนโยบายแบบบนลงล่าง (Top down) ซึ่งตอบสนองเฉพาะผู้คนส่วนน้อยที่มีตำแหน่งสำคัญในพื้นที่ ซึ่งอาจด้วยสถานการณ์โรคโควิด -19 และระยะเวลาดำเนินโครงการเพียง 3 เดือน จึงมีผลอย่างสำคัญถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับโครงการ ตลอดจนควรมีการศึกษาวิจัยถึงโครงการนี้ในเชิงมหภาค เพื่อถอดบทเรียนสำคัญที่เกิดขึ้นจากผลดำเนินการ นำไปสู่การสร้างตัวแบบในการพัฒนาโครงการด้วยแนวทางใหม่ๆ และเป็นการสร้างองค์ความรู้ในเชิงพื้นที่ต่อไป

คำสำคัญ: การประเมินผลนโยบาย, โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG), ตัวแบบ ซิปป์ โมเดล

Abstract

This research article aims to evaluate and create recommendations for implementing projects to drive the post-COVID economy and society with the BCG economy (U2T for BCG). Case study: Soi Lakorn Subdistrict, Lat Yao District, Nakhon Sawan Province.” This study is qualitative research that uses policy evaluation using the CIPP Model. Moreover, there is a method for collecting data through in-depth interviews. By studying a sample group specifically, the results found that: 1) Overall operations can achieve the project's main objectives. It can increase the potential and competitiveness of the BCG production and service sectors. It has more space and can promote employment and workforce development, including enhancing the creation of essential databases in the area. The success factor comes from cooperation in solving problems at the individual level with flexibility rather than following strict government processes. There are suggestions for improvement on many issues, such as the problem of arranging human resources to suit the job. Short operational time frame, delayed budget, government data management technology

systems that need to be improved, and 2) research suggestions. The following study should compare the results of operations in nearby areas in different contexts. Moreover, the said project is still considered a top-down policy project. It caters only to a few people in the area's essential positions. This may be due to COVID-19, and the project lasts only three months. Therefore, it has an essential effect by allowing most people in the sub-district to truly participate in the project. There should also be research into this project in macro terms. To extract essential lessons that arise from the results of operations. Leads to the creation of models for project development with new approaches. Moreover, it helps to continue creating knowledge in the area.

Keywords: Policy Evaluation, Project to Drive the Economy and Society after COVID with the BCG Economy (U2T for BCG), CIPP Model

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีประเด็นความท้าทายการพัฒนาในหลายมิติ ทั้งใน “มิติเศรษฐกิจ” ที่ โครงสร้างเศรษฐกิจยังไม่สามารถขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมอย่างเต็มที่ ผลผลิตการผลิตของภาคบริการและภาคเกษตรยังอยู่ในระดับต่ำ คุณภาพและสมรรถนะของแรงงานที่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการในการขับเคลื่อนการพัฒนาของประเทศ “มิติทางสังคม” ที่การยกระดับรายได้ของประชาชน การแก้ปัญหาด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ และการขยายโอกาสในการเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุขยังคงมีช่องว่างที่สามารถพัฒนาต่อไปได้ “มิติสิ่งแวดล้อม” ที่การฟื้นฟูและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และมิติของการบริหารจัดการภาครัฐที่ยังขาดความต่อเนื่องและความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

นอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานลดลงและประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ความท้าทายใหม่ ๆ ซึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทั้งด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ การ

เชื่อมโยงกันอย่างซับซ้อนจากการรวมกลุ่มภายในภูมิภาคและการเปิดเสรีด้านต่าง ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความเชื่อมโยงโทรคมนาคมของระบบนิเวศ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาประเทศทั้งในมิติความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องมีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านต่าง ๆ ที่รอบคอบและครอบคลุมเพื่อเป็นกรอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ในขณะที่รัฐบาลได้มีหนึ่งในจุดมุ่งหมายสำคัญคือ การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งมุ่งเน้นการรักษาระดับการจ้างงานของผู้ประกอบการและกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับที่รัฐบาลได้กำหนดให้เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Economy) เป็นยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ BCG Economy เนื่องจาก อว. มีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมหลังสถานการณ์โควิดและยุทธศาสตร์ BCG Economy โดยสำนักปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) จึงเสนอการดำเนินการ “โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG and Regional Development)” ซึ่งเป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้วยเศรษฐกิจ BCG ในพื้นที่ 7,435 ตำบล ครอบคลุม 77 จังหวัดทั่วประเทศ โดยเป็นการนำองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ภายใต้ อว. ไปขับเคลื่อนทั้งในภาคการผลิตและบริการในระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ เพิ่มและรักษาระดับการจ้างงาน อาทิเช่น การเกิดธุรกิจใหม่ การขยายตัวทางธุรกิจ การเติบโตของการลงทุน การเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ การเพิ่มการบริโภค เป็นต้น (รายงานโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ประจำปีงบประมาณ 2564)

ทั้งนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้ดำเนินการโครงการในลักษณะเดียวกันในปี พ.ศ. 2564 ได้แก่ “โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย)” ภายใต้ “พ.ร.ก. ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” พ.ศ. 2563 โดยได้ดำเนินการในพื้นที่ 3,000 ตำบลทั่วประเทศ ซึ่งผลการดำเนินการประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป็นอย่างดี สามารถจ้างงานในพื้นที่ได้มากกว่า

58,000 คน (คิดเป็น 97.5% ของเป้าหมายที่วางไว้) มีกิจกรรมในการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมกว่า 10,088 กิจกรรม ซึ่งจากการประเมินค่าผลตอบแทนทางสังคม (Social Return on Investment) เมื่อสิ้นสุดโครงการ (31 ธันวาคม 2564) สามารถประเมินได้ว่า “โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย)” ให้ผลตอบแทนทางสังคมประมาณ 4.75 เท่าของงบประมาณที่ใช้ หรือประมาณ 50,547.7 ล้านบาท โดยการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีที่สำคัญหลายด้าน อาทิเช่น เทคโนโลยีการผลิต การพัฒนาความรู้ด้านสินค้า สมาร์ทฟาร์ม เกษตรอินทรีย์ การจัดการท่องเที่ยวแบบ New Normal การแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การตลาดดิจิทัล การท่องเที่ยวชุมชน และการส่งเสริมสุขภาพถ้วนหน้า เป็นต้น (รายงานโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) ประจำปีงบประมาณ 2564)

นโยบายการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศจึงมุ่งเน้นที่การฟื้นฟูเศรษฐกิจในระดับชุมชน ทั้งการสร้างงาน การพัฒนาอาชีพในชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาทิเช่น โครงการด้านการเกษตรสมัยใหม่ ด้านการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP การท่องเที่ยวชุมชน การส่งเสริมและสนับสนุน SMEs ในพื้นที่ ซึ่งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้หากไม่บูรณาการกันอย่างเป็นระบบจะส่งผลให้ไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ เกิดการซ้ำซ้อนของโครงการ การใช้จ่ายงบประมาณไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถสร้างผลกระทบ (Impact) ได้อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้เกิดการบูรณาการโครงการในพื้นที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามความต้องการของพื้นที่อย่างแท้จริง ควรมีหน่วยงานในพื้นที่ที่ทำหน้าที่ในการบูรณาการกระบวนการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่อย่างเป็นระบบ (Area Based System Integrator) ซึ่งมีมหาวิทยาลัยของรัฐกว่า 80 แห่งที่กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ สามารถที่จะทำหน้าที่เป็น System Integrator ในระดับตำบลได้ โดยที่มหาวิทยาลัยในพื้นที่สามารถใช้อองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่มีอยู่ ทำงานประสานและร่วมงานกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การทำงานบูรณาการนี้ยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลที่สามารถนำไปสู่การลดความยากจนอย่างมีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation) (เสกสรร แสนสีสด และคณะ, 2565)

ในเขตตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นพื้นที่กลุ่มตัวอย่างในการทำโครงการ U2T เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลสร้อยละครแบบบูรณาการ โดยมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่เป็น System Integrator ให้เกิดการจ้างงานประชาชนทั่วไป บัณฑิตจบใหม่ และนักศึกษาให้มีงานทำ ตลอดจนฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามปัญหาและความ

ต้องการของชุมชน ได้แก่ การพัฒนาสัมมาชีพและสร้างอาชีพใหม่ (การยกระดับสินค้า OTOP/อาชีพอื่น ๆ) การสร้างและพัฒนา Creative Economy (การยกระดับการท่องเที่ยว) การนำองค์ความรู้ไปช่วยบริการชุมชน (Health Care/เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ) และการส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อม/Circular Economy การเพิ่มรายได้หมุนเวียนให้แก่ชุมชนให้เกิดการจัดทำข้อมูลขนาดใหญ่ของชุมชน (Community Big Data) เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบมีเป้าหมายชัดเจนโดยมีการจัดทำโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ (U2T)

ด้วยเหตุนี้ “โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG” ของตำบลสร้อยละครนี้ จะเป็นการต่อยอดการดำเนินการจาก “โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ” โดยจะใช้ข้อมูล Thailand Community Big Data (TCD) ที่ได้ดำเนินการมาใน “โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ” ที่บ่งบอกถึงศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนารายพื้นที่ด้วยยุทธศาสตร์เศรษฐกิจ BCG รวมถึงการเพิ่มและรักษาระดับการจ้างงานบัณฑิตและประชาชนในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจากรายงานผลการดำเนินการของโครงการในระยะที่ 1 โดยรวม จะแสดงให้เห็นถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมยินดี ทว่าด้วยบริบทการดำเนินงานและสภาพการณ์ในเชิงพื้นที่ซึ่งมีความแตกต่างกัน ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาจากการดำเนินโครงการอย่างสำคัญ และกลายเป็นประเด็นท้าทายที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้วยการศึกษาวิจัยที่ผ่านมานั้น ยังเป็นส่วนน้อยที่ทำการวิเคราะห์ประเมินโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ในระยะที่ 2 ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นงานที่ศึกษาโครงการดังกล่าวในระยะที่ 1 ซึ่งให้ความสำคัญไปที่ความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในรูปแบบของการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความย้อนแย้งในเชิงมิติทัศน์ ที่ว่าด้วยลักษณะโครงการที่เกิดขึ้นเป็นนโยบายที่ถูกกำหนดจากส่วนกลาง (Top – down) กล่าวคือ เป็นนโยบายที่ส่วนราชการเป็นผู้กำหนดและประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการร่วมกำหนดนโยบาย (ศุภชัย เยาะประภาส และปิยกร หวังมหาพร, 2555) ดังนั้น การเข้าไปศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในเชิงปริมาณนั้น จึงสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัด ตลอดจนชี้ให้เห็นถึงการละเลยการให้ความสำคัญเกี่ยวกับผู้มีส่วนสำคัญในการดำเนินโครงการ เช่น คณะกรรมการผู้ดูแลโครงการ รวมถึงบัณฑิตและประชาชนผู้รับจ้าง ซึ่งสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้มากกว่าการสอบถามความพึงพอใจของประชาชนที่อาจเข้าถึงข้อมูลสำคัญได้ไม่ทั่วถึง ตามที่งานศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้

จากปัญหาในข้างต้น งานศึกษานี้จึงชี้ชวนให้ตั้งคำถามในเชิงวิพากษ์ภายใต้ข้อจำกัดในบริบทด้านระยะเวลา และพื้นที่ รวมถึงการประเมินถึงปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงลักษณะอุปสรรคปัญหา ตลอดจนการสร้างข้อเสนอแนะใน “โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG” ของตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ด้วยการใช้รูปแบบการประเมินแบบ ชิปปี้ (CIPP Model) ตามแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, D. L., 1974) ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินด้าน กระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีความนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย และเป็นรูปแบบที่ทำให้เห็นการประเมินทั้งระบบและครอบคลุมทุกด้านทุกขั้นตอน รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการประเมินมีประโยชน์ต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ ตัดสินคุณค่า เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการพัฒนา ปรับปรุงโครงการให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการขยายองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในกรณีการประเมินนโยบายตามโครงการดังกล่าวให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์”
2. เพื่อสร้างข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์”

วิธีดำเนินการวิจัย

งานศึกษานี้ใช้การระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ตัวแบบการประเมิน CIPP Model เป็นตัวแบบในการประเมิน โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเอกสาร ข้อมูลงานวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิจัย หนังสือ และเอกสารทางราชการ ตลอดจนการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) รวมทั้งสิ้น 2 กลุ่ม ประกอบไปด้วย 1) คณะกรรมการการประจำตำบลสร้อยละครซึ่งเป็นบุคลากรจากมหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่บริการจำนวน 4 คน, ข้าราชการสังกัด

องค์การบริหารส่วนตำบลสร้อยละคร จำนวน 3 คน และประชาชนและบัณฑิตผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 10 คน รวมเป็น 17 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

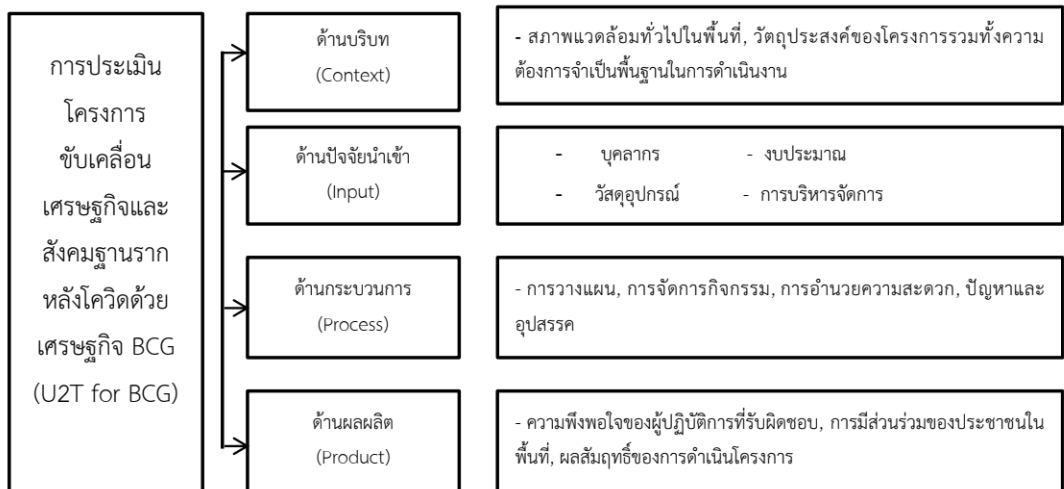
ขอบเขตการวิจัย

การประเมินผลโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์” มีการใช้รูปแบบการประเมินแบบ ชิปปี้ (CIPP Model) ตามแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) ทั้งนี้เป็นการประเมินภายใต้กรอบการดำเนินงานของโครงการในระยะที่ 2 ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-ตุลาคม ในปีงบประมาณ 2565 เท่านั้น โดยมีผู้ให้ข้อมูลซึ่งประกอบไปด้วย คณะกรรมการประจำตำบลสร้อยละคร และประชาชนและบัณฑิตผู้เข้าร่วมโครงการเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมิน ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam’s CIPP Model) (Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J., 2007) โดยมีขอบข่ายการประเมินเกี่ยวกับบริบท, ปัจจัยนำเข้า, กระบวนการ และผลผลิตของโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์” ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบการวิจัยในด้าน CIPP Model

สรุปผลการวิจัย

1. ประเมินผลการดำเนินงานโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า

1.1 ในด้านบริบท ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในโครงการเนื่องจากโครงการดังกล่าวสามารถตอบวัตถุประสงค์ในเบื้องต้นได้ชัดเจน เช่น เพิ่มการจ้างงานบัณฑิตที่พึงจบการศึกษาและประชาชนในพื้นที่ให้มีความทำใกล้ภูมิลำเนา แม้ว่าจะมีเสียงสะท้อนถึงการประชาสัมพันธ์โครงการที่ยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้การเข้าร่วมการคัดเลือกเพื่อเข้าสู่โครงการนั้นยังเป็นที่ไม่เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง รวมถึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในหลายประเด็นที่สำคัญ ส่งผลต่อความไม่ชัดเจนในด้านอำนาจความรับผิดชอบที่ก้ำกึ่งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่บริการ โดยมีคณะกรรมการในโครงการได้อธิบายโดยสรุปว่า

“ด้วยการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบออนไลน์ ทำให้การทำงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรในท้องถิ่นขาดการประสานงานกันอย่างเป็นระบบ และการรับสมัครผู้เข้าร่วมโครงการในระบบของ U2T เป็นปัญหาอย่างมากสำหรับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีหลายคนที่ใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็น แต่ต้องการรับสมัครเพื่อคัดเลือกเข้าโครงการจึงมีหลายคนที่เสียโอกาสในส่วนนี้ไป”

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ในด้านทรัพยากรบุคคล จะเห็นได้ว่าการดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่ในโครงการ U2T จะเน้นการทำงานผ่านระบบออนไลน์ จึงต้องการบุคลากรที่เชี่ยวชาญในเรื่องของเทคโนโลยี ซึ่งจะเห็นได้ว่าในโครงการนี้จะไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการไว้เป็นแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการที่สามารถใช้เทคโนโลยีได้ดี จึงมีภาระงานที่มากกว่าคนอื่น ๆ และด้วยโครงการในระยะที่ 2 มีช่วงการทำงานเพียง 3 เดือน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความไม่มั่นคง ซึ่งมองการทำงานในโครงการนี้เป็นเพียงภารกิจรอง โดยที่พยายามหางานใหม่ ๆ ที่มั่นคงอยู่เสมอ ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน โดยเฉพาะในบางกรณีมีการลาออกระหว่างโครงการเพื่อไปทำงานในสังกัดอื่น ๆ ที่มั่นคงกว่า ในด้านงบประมาณ ด้วยกระบวนการทำงานในโครงการมีขั้นตอนการเบิกจ่ายในหลายระดับ จึงทำให้งบประมาณในการสนับสนุนขาดความต่อเนื่อง ไม่สามารถใช้งบประมาณในการพัฒนาโครงการได้อย่างทันท่วงที ทั้งนี้ในด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า มีการให้ข้อมูลโดยผู้เข้าร่วมโครงการซึ่งสรุปไว้อย่างครอบคลุมว่า

“ปัญหาใหญ่คือเรื่องบุคลากรที่คัดเลือกเข้ามาทำงาน ด้วยระบบการส่งงาน การเก็บข้อมูล การนำเสนอในโครงการ ล้วนแล้วแต่เป็นการใช้ทักษะในด้านสื่อออนไลน์ แต่ผู้รับผิดชอบโครงการกลับไม่สามารถใช้บุคลากรได้ตรงกับภาระงาน ความรับผิดชอบส่วนใหญ่จึงตกอยู่กับบุคลากรในมหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่ที่จะต้องรับภาระหนักมากกว่าภาคส่วนอื่น ๆ”

1.3 ด้านกระบวนการ แพลตฟอร์มออนไลน์ที่โครงการสร้างขึ้นยังคงเป็นปัญหาสำคัญในเรื่องของการจัดการระบบ ซึ่งขาดความชัดเจน และการสื่อสารระหว่างผู้ประสานงานในลำดับชั้นต่าง ๆ เพื่อส่งสารถึงฝ่ายผู้เข้าร่วมโครงการยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนจากการที่กระทรวง อว.ได้สร้างช่องทางร้องเรียนปัญหาในช่องทาง แอปพลิเคชันไลน์ ปรากฏว่ามีผู้ร้องเรียนปัญหาด้านระบบปฏิบัติการเป็นจำนวนมาก โดยมีการให้ข้อมูลจากบัณฑิตในโครงการว่า

“แพลตฟอร์มจากระบบปฏิบัติการที่ทางโครงการสร้างขึ้นมีความไม่เสถียร คู่มือที่แนะนำการใช้ระบบมีความซับซ้อนใช้งานยาก การแก้ปัญหาคือต้องค่อยๆสอบถามจากตำบลอื่น ๆ ซึ่งก็ไม่รู้อีกเช่นกันว่าเป็นวิธีการที่ถูกต้องหรือไม่”

1.4 ด้านผลผลิต การดำเนินการในโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในหลายตัวชี้วัด โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ผ้าชีพแวนชีจากตำบลสร้อยละครสามารถจำหน่ายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการสินค้าซึ่งมีความแปลกใหม่และความคิดสร้างสรรค์ทั้งการเพิ่มผลผลิตของผ้าชี และ

ได้ทำการเผยแพร่สินค้าให้เป็นที่รู้จักผ่านช่องทาง Page Facebook และมียอดขายที่เติบโตขึ้นถึง 21.40 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตและประชาชนที่เข้าร่วมโครงการมีการสรุปว่า

“แม้ว่าโครงการดังกล่าวจะมีผลผลิตที่น่าพอใจในหลายด้าน ความสำเร็จน่าจะเกิด ความร่วมมือในการแก้ปัญหาจากบุคลากรทั้งจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ กับประชาชนและบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล สร้อยละครที่มีการประสานงานกันอย่างมีคุณภาพ แต่ก็ถือว่าเป็นผลลัมฤทธิ์ที่เกิดจากการปรับตัวในเชิงประสิทธิภาพของแต่ละปัจเจกบุคคล (Individual Level) ไม่ได้เป็นผลมาจากกระบวนการของผู้กำหนดนโยบาย”

2. ในด้านข้อเสนอแนะของโครงการ คณะผู้วิจัยได้สรุปประเด็นออกเป็น 7 ข้อ ดังนี้

2.1 ควรมีการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบของโครงการ เพื่อที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และหลายช่องทาง ทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online

2.3 ควรมีการจัดประชุมหรือล่องหน้ระหว่างภาคส่วนมหาวิทยาลัยกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมออกแบบโครงการ นำมาซึ่งการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ควรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการให้ตรงกับภาระงานที่จะต้องรับผิดชอบ รวมทั้งสร้างกระบวนการตรวจสอบ ติดตามผล เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เข้าร่วมโครงการ

2.5 ควรมีการขยายระยะเวลาในการดำเนินการอย่างน้อย 1 ปี และงบประมาณในการดำเนินการต้องสามารถเบิกจ่ายได้ตรงตามระยะเวลา

2.6 ควรมีการทดสอบ แก่ไ้ระบบปฏิบัติการก่อนระยะเวลาเริ่มต้นโครงการ เพื่อลดความผิดพลาดอันก่อให้เกิดความเสียหายต่อโครงการและภาพลักษณ์ขององค์กรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดนโยบาย

2.7 ควรมีการติดตามประเมินผลโครงการในระยะยาว เพื่อต่อยอดผลผลิตที่มีได้จากโครงการ และสร้างกระบวนการในการพัฒนาบุคลากรให้สามารถมีตำแหน่งงานอย่างมั่นคงในท้องถิ่นหรือใกล้ภูมิลำเนาของตนเองต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) กรณีศึกษา: ตำบลสร้อยละคร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์”โดยใช้ตัวแบบการประเมิน CIPP Model ทำให้ได้ผลการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงนโยบายตามแนวคิดของแดเนียล สตีเฟิลบีม ที่อธิบายไว้ว่า การประเมินผลนโยบายโดยใช้ตัวแบบ CIPP Model จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการทบทวนโครงการ เพื่อพิจารณาการยุติ หรือขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

1. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในโครงการเนื่องจากโครงการดังกล่าวสามารถตอบวัตถุประสงค์ในเบื้องต้นได้ชัดเจน เช่น เพิ่มการจ้างงานบัณฑิตที่เพิ่งจบการศึกษาและประชาชนในพื้นที่ให้มีงานทำใกล้ภูมิลำเนา แม้ว่าจะมีเสียงสะท้อนถึงการประชาสัมพันธ์โครงการที่ยังไม่ทั่วถึง ส่งผลให้การเข้าร่วมการคัดเลือกเพื่อเข้าสู่โครงการนั้นยังเป็นที่ไม่เป็นที่รับรู้ในวงกว้าง รวมถึงทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในหลายประเด็นที่สำคัญ จนเกิดการเข้าใจผิดในด้านอำนาจความรับผิดชอบที่ก้ำกึ่งระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยในเขตพื้นที่บริการ แต่ด้วยการร่วมมือในการแก้ปัญหาจากคณะกรรมการดำเนินงานในตำบลสามารถนำพาให้โครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้ในระดับที่น่าพึงพอใจ สอดคล้องกับการศึกษาของเสาวลักษณ์ แสนโรจน์ (2559) ที่ศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานีผลการศึกษาพบว่าความสำเร็จ ในการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับตำบลให้สำเร็จ มีสาเหตุที่สำคัญ คือ ผู้นำโครงการ หรือผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ ร่วมกับความมุ่งมั่น ตั้งใจ ของชาวบ้านในชุมชน และผู้นำท้องถิ่น/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล /ผู้บริหาร องค์กรบริหารส่วนตำบล กลุ่มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

2. ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนร่วมกับโครงการ ทั้ง 17 คน ให้ข้อมูลในการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ พบว่า การดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่ในโครงการ U2T จะเน้นการทำงานผ่านระบบออนไลน์ จึงต้องการบุคลากรที่เชี่ยวชาญในเรื่องของเทคโนโลยี ซึ่งจะเห็นได้ว่าในโครงการนี้จะไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมโครงการไว้เป็นแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการที่สามารถใช้เทคโนโลยีได้ดี จึงมีภาระงานที่มากกว่าคนอื่น ๆ และด้วยโครงการในระยะที่ 2 มีช่วงการทำงานเพียง 3 เดือน ทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีความไม่มั่นคงทางการเงิน ซึ่งมองการทำงานในโครงการนี้เป็นเพียงภารกิจรอง โดยที่พยายามหางานใหม่ๆที่มั่นคงอยู่เสมอ ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน โดยเฉพาะในบางกรณีมีการลาออกระหว่างโครงการเพื่อไปทำงาน

ในสังกัดอื่น ๆ ที่มั่นคงกว่า และในด้านงบประมาณ ซึ่งกระบวนการทำงานในโครงการมีขั้นตอนการเบิกจ่ายในหลายระดับ จึงทำให้งบประมาณในการสนับสนุนขาดความต่อเนื่อง ไม่สามารถใช้งบประมาณในการพัฒนาโครงการได้อย่างทันที่ สอดคล้องกับการศึกษาของอดิสร ศักดิ์สูง และคณะ (2561) ได้ศึกษา “การประเมินผลการดำเนินงานภายใต้โครงการ “3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรีทั่วไทย เทิดไท้องค์ราชัน” โดยผลของการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการนำไปสู่ความสำเร็จของโครงการที่สำคัญคือ การจัดวางทรัพยากรบุคคลที่มีความเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมาย และปัญหาด้านงบประมาณที่ล่าช้าหรือไม่เพียงพอ ส่งผลให้ระบบการบริหารโครงการขาดความต่อเนื่อง รวมถึงขาดแรงจูงใจของผู้เข้าร่วมโครงการ

3. ข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนร่วมกับโครงการ และตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ได้ให้ข้อมูลในการประเมินกระบวนการดำเนินโครงการพบว่า แพลตฟอร์มออนไลน์ที่โครงการสร้างขึ้นยังคงเป็นปัญหาสำคัญในเรื่องของการจัดการระบบ ซึ่งขาดความชัดเจน และการสื่อสารระหว่างผู้ประสานงานในลำดับชั้นต่าง ๆ เพื่อส่งสารถึงฝ่ายผู้เข้าร่วมโครงการยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนจากการที่กระทรวง อว.ได้สร้างช่องทางร้องเรียนปัญหาในช่องทาง แอปพลิเคชันไลน์ ปรากฏว่ามีผู้ร้องเรียนปัญหาจากระบบปฏิบัติการเป็นจำนวนมาก สอดคล้องกับการศึกษาของชูชื่น พงษ์ดี (2553) จากเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนราชดำริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2” พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของหมู่บ้านหรือโรงเรียน คือ การวางระบบการจัดการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชน ความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการยอมรับนโยบาย และนำไปสู่ผลการนำนโยบายไปปฏิบัติ

4. จากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนร่วมกับโครงการ และตัวแทนของประชาชนในพื้นที่ ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ จากการสัมภาษณ์พบว่า การดำเนินโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในหลายตัวชี้วัด โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ผ้าซีแพนซีจากตำบลสร้อยละครสามารถจำหน่ายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการสินค้าซึ่งมีความแปลกใหม่และความคิดสร้างสรรค์ทั้งการเพิ่มผลผลิตของผ้าซี และได้ทำการเผยแพร่สินค้าให้เป็นที่รู้จักผ่านช่องทาง Page Facebook และมียอดขายที่เติบโตขึ้นถึง 21.40 เปอร์เซ็นต์ รวมถึงผู้เข้าร่วมโครงการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทั้งในส่วนของ องค์กรบริหารส่วนตำบลสร้อยละคร, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ รวมถึงบัณฑิตและประชาชนผู้มีส่วนร่วมในโครงการ สอดคล้องกับผลการศึกษาของอรทัย ก๊กผล (2552) เรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางสังคมและการเมือง โดยผลการศึกษาพบว่า หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมี

ลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุด เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเอง ร่วมกันวางแผนดำเนินงานด้วยความเต็มใจตามกำลังความสามารถ และมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมกัน ซึ่งอาจไม่จำเป็นที่จะต้องอยู่ในรูปของเงิน วัตถุสิ่งของ แต่อาจเป็นความสุขสบาย ความพอใจ ในสภาพของความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็ได้

องค์ความรู้ใหม่

โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG (U2T for BCG) เป็นแผนงานในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งเป็นนโยบายแบบบนลงล่าง (Top down) ที่ให้ความสำคัญต่อภาครัฐในฐานะผู้ กำหนดนโยบาย ทั้งนี้ ด้วยข้อเสนอของงานศึกษาหลายชิ้น มักจะวิพากษ์ถึงนโยบายในลักษณะ ดังกล่าวไว้ว่า “เน้นระเบียบกฎเกณฑ์มากเกินไป” (ชินรัตน์ สมสืบ, 2553) โดยมีข้อสังเกตสำคัญคือ “ตัวชี้วัดความผันแปรในเชิงปทัสสถาน” (Normative variation) โดยงานศึกษานี้ได้สร้างข้อค้นพบ ใหม่ในเชิงกรณีศึกษา (Originality Contribution Case Study) ซึ่งชี้ว่า “นโยบายที่ถูกกำหนดขึ้น จากภาครัฐ มักมองว่าปัจเจกบุคคล (Individual) ในท้องถิ่นเป็นตัวแสดง (Actor) ที่ขัดขวาง ความสำเร็จของโครงการ จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมพฤติกรรม” (สุปราณี ธรรมพิทักษ์, 2561) แต่ จากข้อสรุปในงานศึกษานี้ กลับสะท้อนให้เห็นว่า “กระบวนการของนโยบายอันซับซ้อนที่ถูกกำหนด โดยภาครัฐ กลับกลายเป็นอุปสรรคสำคัญมากกว่าปัจเจกบุคคล โดยที่บุคลากรที่ทำงานในเชิงพื้นที่ ต่างเป็นฝ่ายขับเคลื่อนโครงการเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชุมชนจากความบกพร่องของกระบวนการ ดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จเกิดจากความร่วมมือในการแก้ปัญหาในระดับ ปัจเจกบุคคลที่มีความยืดหยุ่น มากกว่าการทำตามกระบวนการอันเคร่งครัดของภาครัฐ” ที่แสดงให้เห็น ได้จากข้อเสนอแนะจากงานที่ศึกษาโครงการ U2T ในพื้นที่อื่น ๆ (เสกสรร แสนสีสด และคณะ , 2565) ซึ่งต่างประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกัน เช่น ระยะเวลาในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของ ประชาชน และการสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาคั้งนี้ มีการใช้เลือกกรณีศึกษาที่มีความเฉพาะเจาะจง ด้วยเหตุผลของ ความพร้อมและความยินดีในการให้ข้อมูล การศึกษาคั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการ ดำเนินการในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งมีบริบทที่แตกต่างกัน รวมถึงโครงการดังกล่าวยังถือว่าเป็นโครงการที่ เป็นนโยบายแบบบนลงล่าง ซึ่งตอบสนองเฉพาะผู้คนส่วนน้อยที่มีตำแหน่งสำคัญในพื้นที่ อาจด้วย

สถานการณ์โรคโควิด-19 และระยะเวลาดำเนินโครงการเพียง 3 เดือน จึงมีผลอย่างสำคัญถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับโครงการ

2. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงโครงการนี้ในเชิงมหภาค เพื่อถอดบทเรียนสำคัญที่เกิดขึ้นจากผลดำเนินการ นำไปสู่การสร้างตัวแบบในการพัฒนาโครงการด้วยแนวทางใหม่ ๆ และเป็นการสร้างองค์ความรู้ในเชิงพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชินรัตน์ สมสืบ. (2553). *การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- ชูชื่น พงษ์ดี. (2553). *การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนราชดำริสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภชัย ยาวะประภา และปิยากร หวังมหาพร. (2555). *นโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สุปราณี ธรรมพิทักษ์. (2561). มุมมองเชิงทฤษฎีของการนำนโยบายไปปฏิบัติ. *วารสารรวมสาร*, 16(2), 501-518.
- เสกสรร แสนสีสด และคณะ. (2565). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและความพึงพอใจต่อโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (มหาวิทยาลัยสู่ตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศ U2T) ของประชาชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 4(1), 88-105.
- เสาวลักษณ์ แสนโรจน์. (2559). *การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนระดับหมู่บ้าน จังหวัดปัตตานี. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการพัฒนาสังคม)*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อดิศักดิ์ ตักดีสูง และคณะ. (2561) *การประเมินผลโครงการตามนโยบาย “3 ล้าน 3 ปี เลิกบุหรีทั่วไทยเทิดไท้องค์ราชัน” กรณีศึกษาเชิงพื้นที่จังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูล*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (อัดสำเนา)

อรทัย ก๊กพล. (2552). *คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ :
จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

Stufflebeam, D. L. (1974). Meta-evaluation. *Journal of MultiDisciplinary Evaluation*,
7(15), 99-158.

Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models, and
application*. San Francisco, CA : Wiley.